

Kuva: Työväen Arkisto

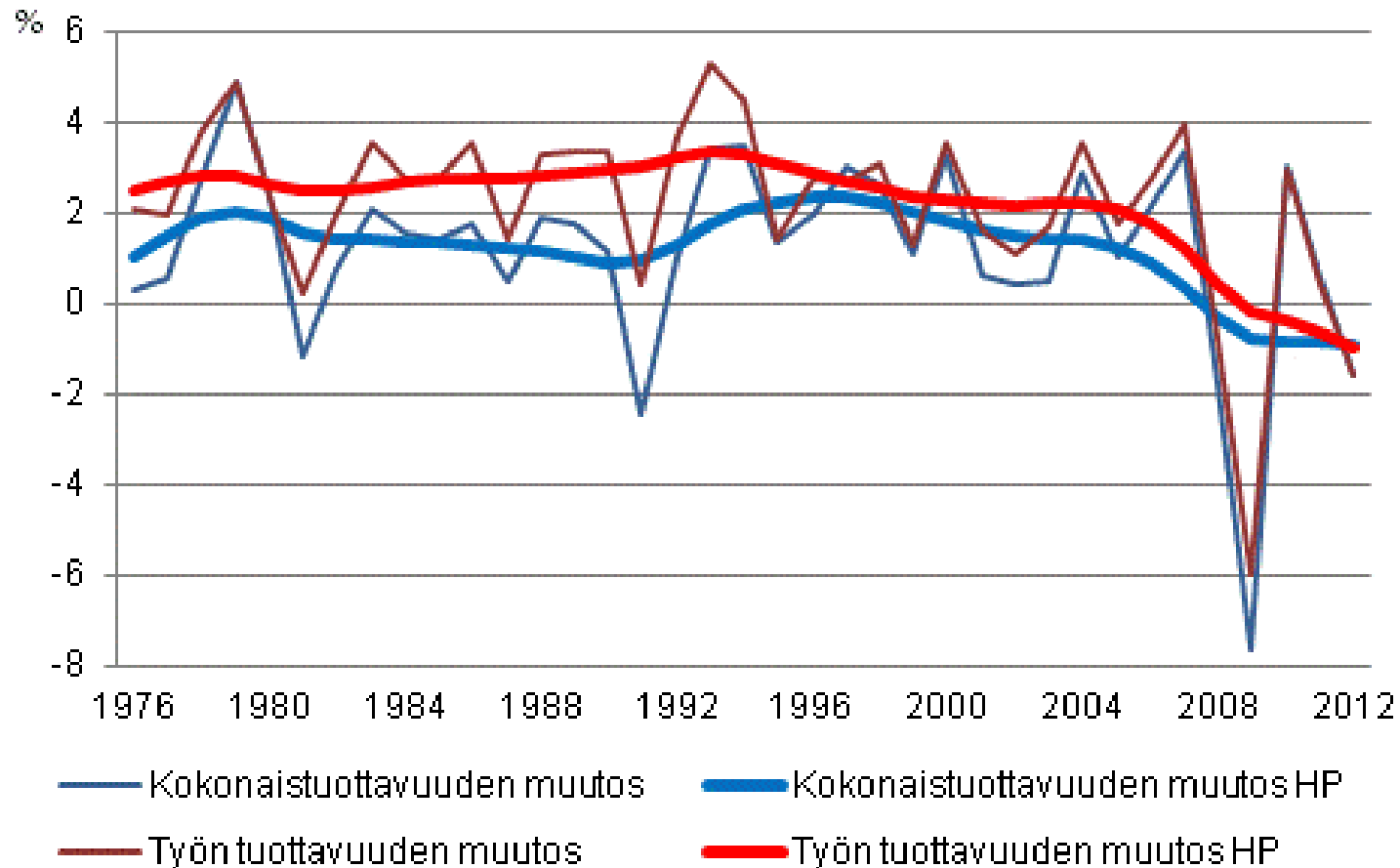
Työmarkkinat toimiviksi, työnteko kannattavaksi, työllistäminen helpoksi

Johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät
9.4.2014

Tarvitaan keskustelua

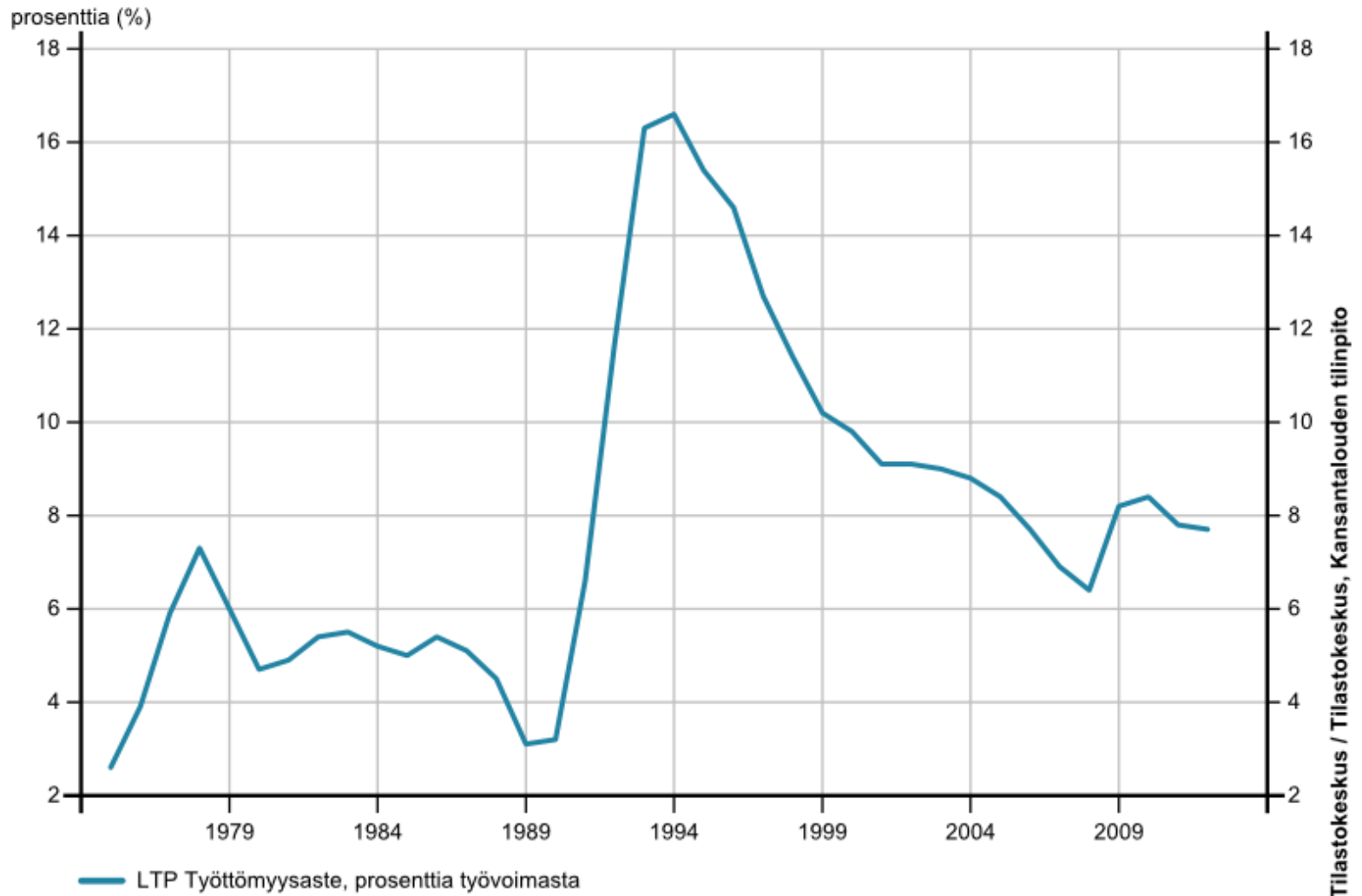
- Tuottavuuskehitys heikentynyt poikkeuksellisen jyrkästi
- Työttömyys pysynyt korkealla 1990-luvun lamasta lähtien
- Miten varmistetaan tulevien vuosien hyvinvoinnin rahoitus?
- ”Rakenteellisia uudistuksia” kaivataan, mitä olisivat todella vaikuttavat uudistukset?
- Ovatko vuosikymmeniä sitten syntyneet työmarkkinasäännöt edelleen ajan tasalla?

Kansantalouden tuottavuuskehitys 1976 - 2012

Työttömyysaste

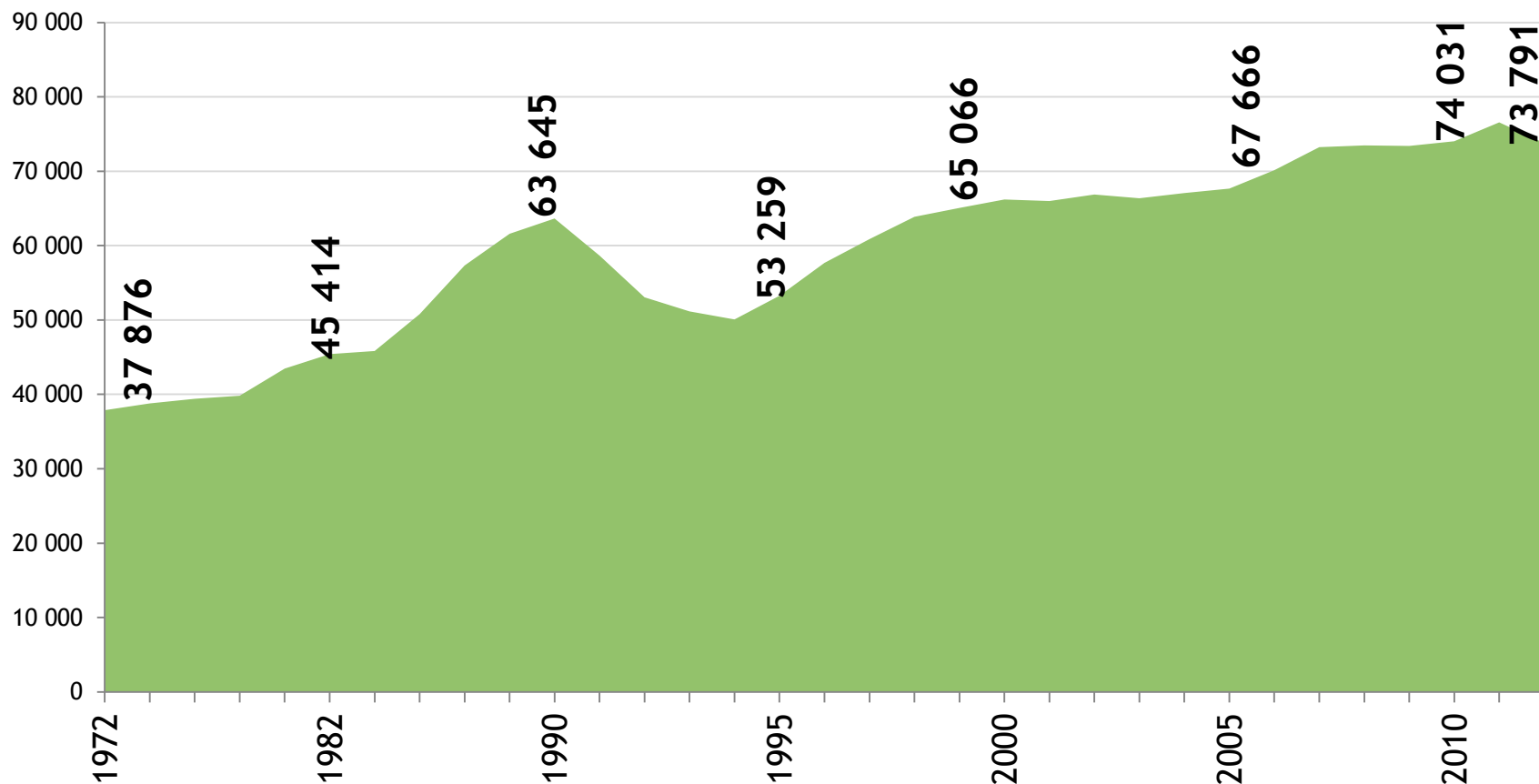
1975 - 2012

Työelämän osapuolet muuttuneet

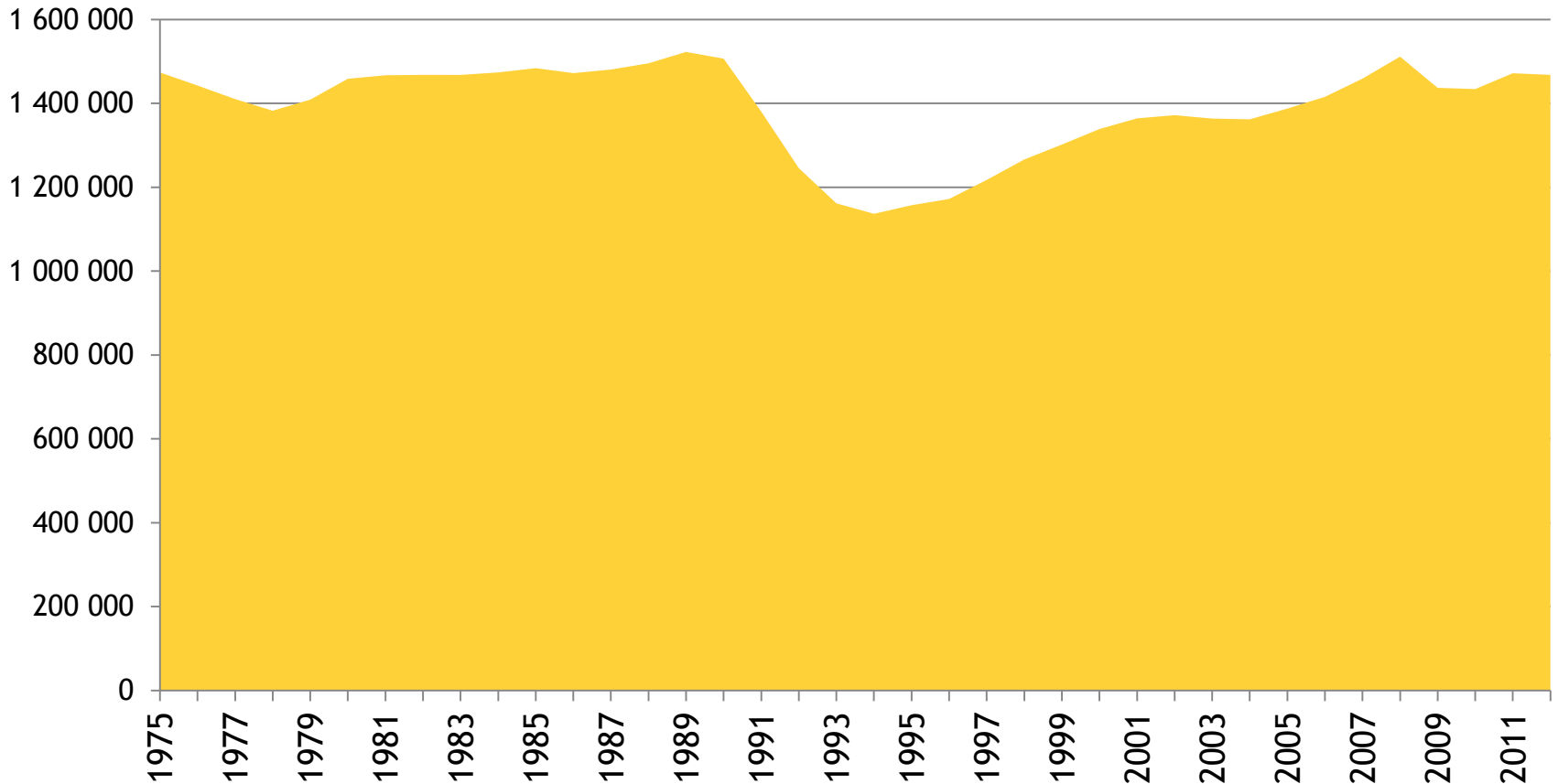

Työnantajayritysten määrä (väh. 1,5 htv)

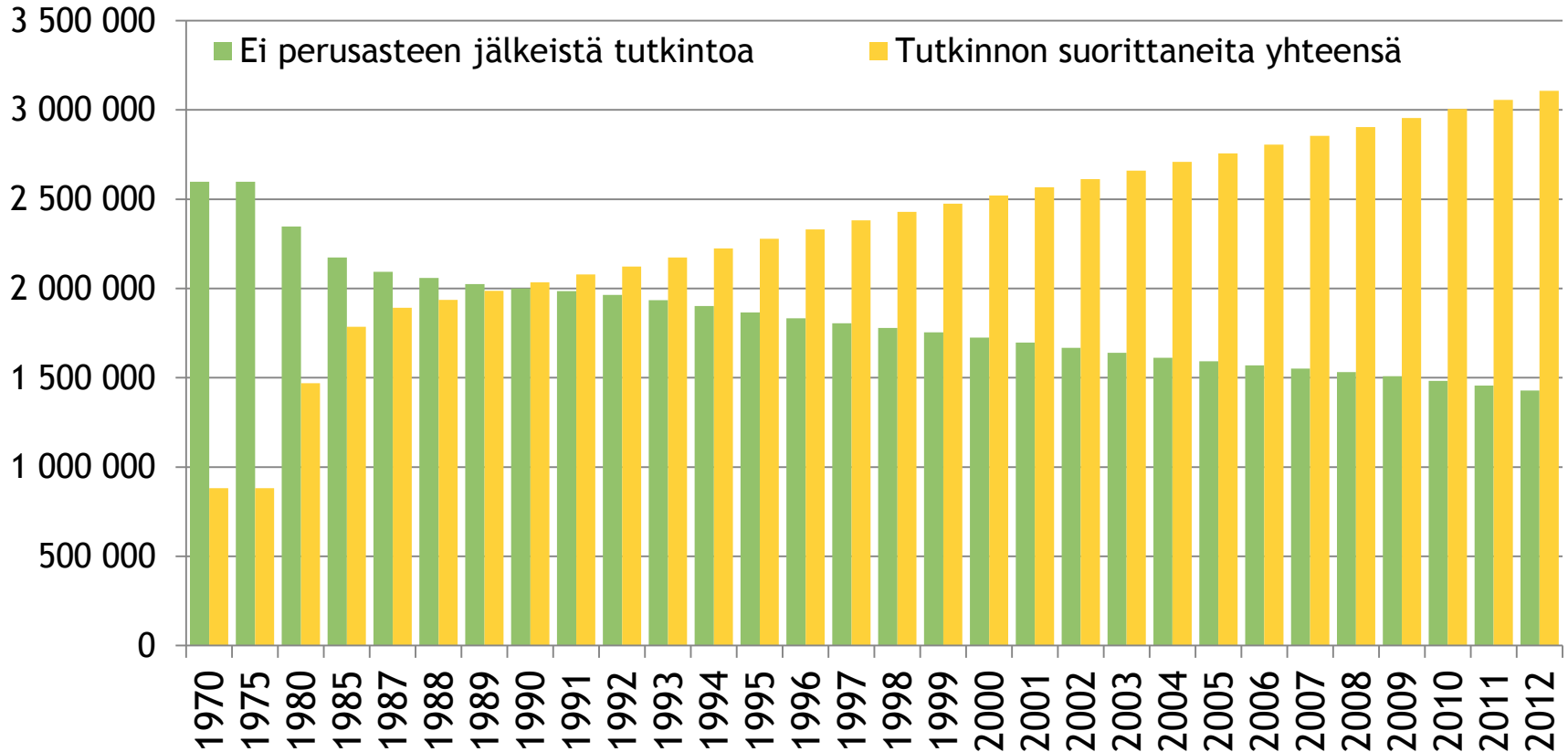
Lähde: Tilastokeskus

Palkansaajat yrityksissä 1975-2012

Lähde: Tilastokeskus

Perusasteen koulutus/tutkinnon suorittaneet 1970-2012

Lähde: Tilastokeskus

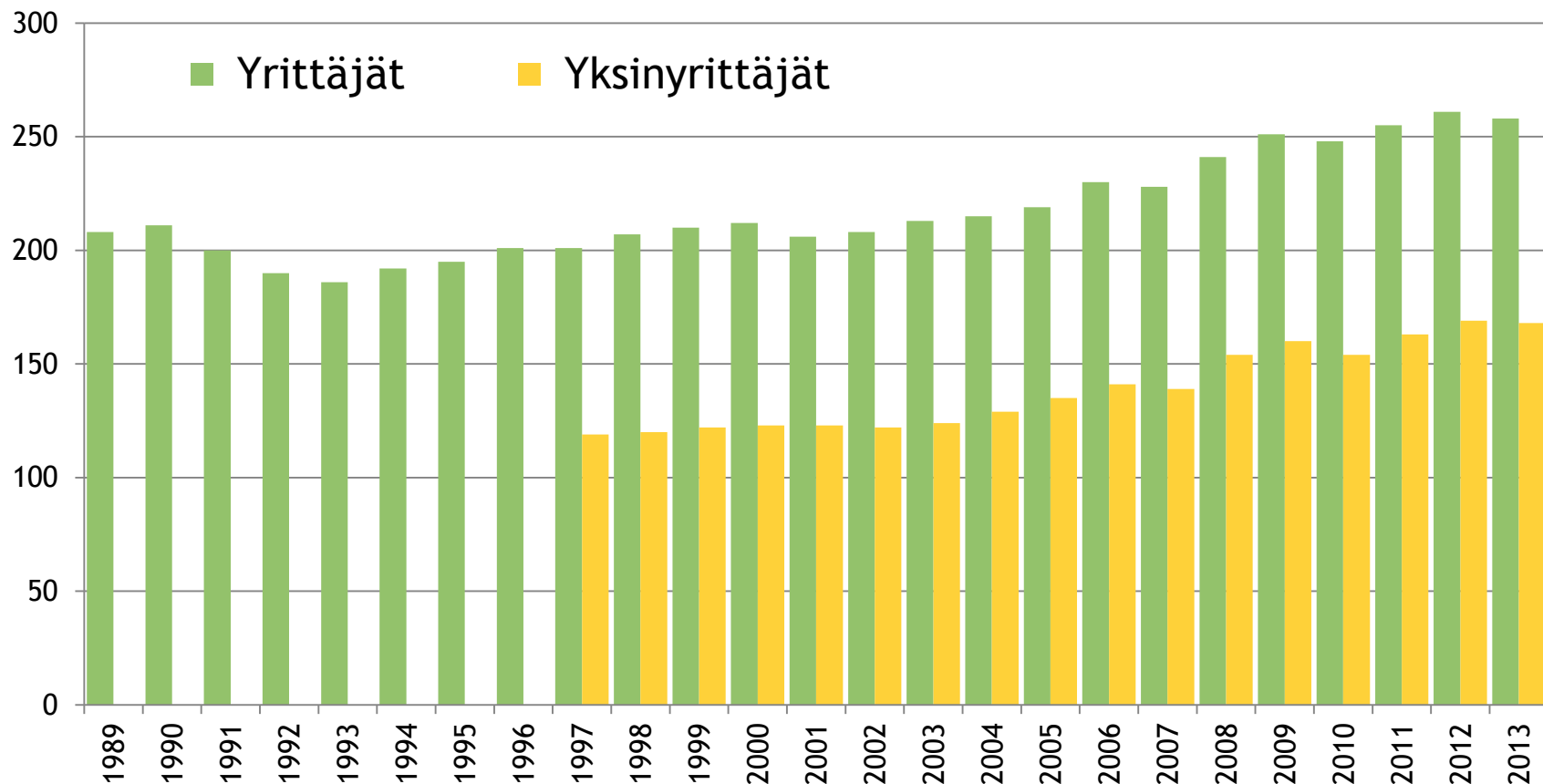

Yrittäjien ja palkansaajien tulot ja verot vuonna 2012

	Yrittäjät		Palkansaajat	
Tulot	44 974		33 638	
- Siitä ansiotuloa	33 395	74 %	31 853	95 %
- Siitä pääomatuloa	11 580	26 %	1 785	5 %
Maksetut verot	10 677		7 314	
Käteen jäävät tulot verotuksen jälkeen	34 298		26 323	
- Yrityksessä maksettu vero	1 672		251	
Bruttotulot I (veronalaiset tulot ja yritysvero)	46 646		33 889	
Veroaste ml. yrityksessä maksettu vero, %	26,5 %		22,3 %	
- Lakisääteiset vakuutusmaksut	4 692		1625	
Bruttotulo II (bruttotulot I ja lakisääteiset maksut)	51 338		35 513	
Kokonaisveroaste, %	33,2 %		25,9 %	

Lähde: Yrittäjien tulot ja verot 2014

Yrittäjät vs. Yksinyrittäjät 1989-2013

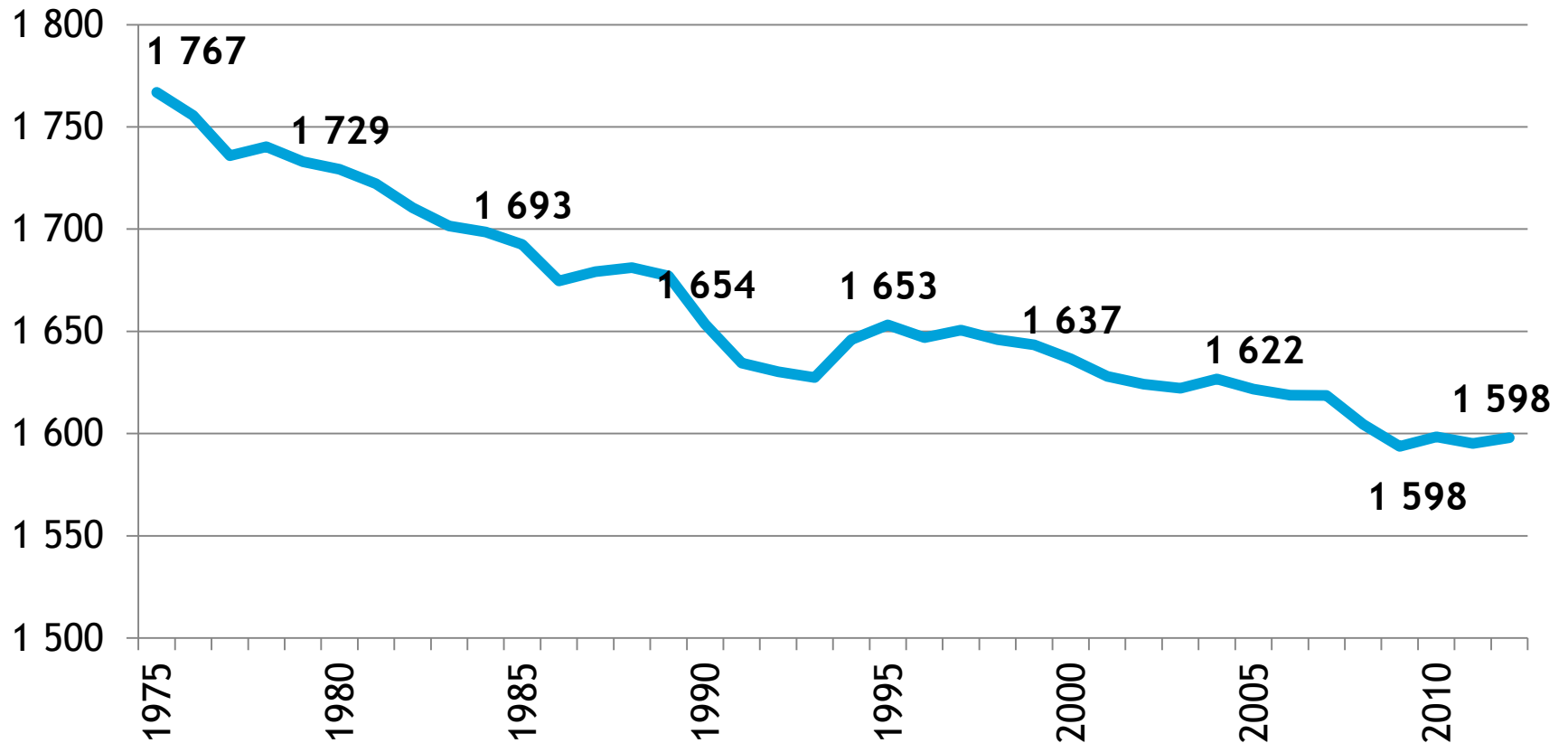
Lähde: Tilastokeskus

Työaika on muuttunut

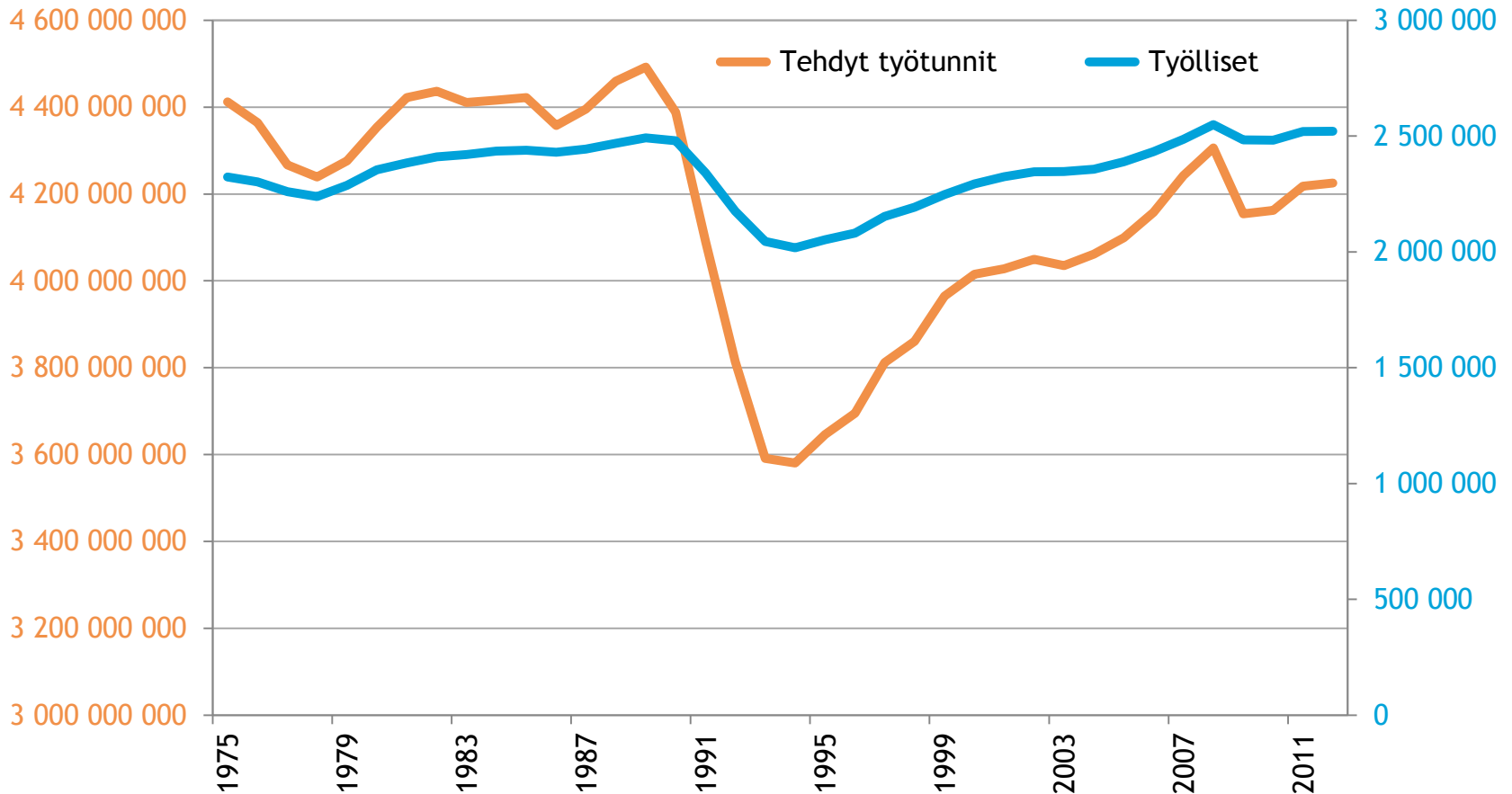
Palkansaajien vuosityöaika 1975-2012

t/henk

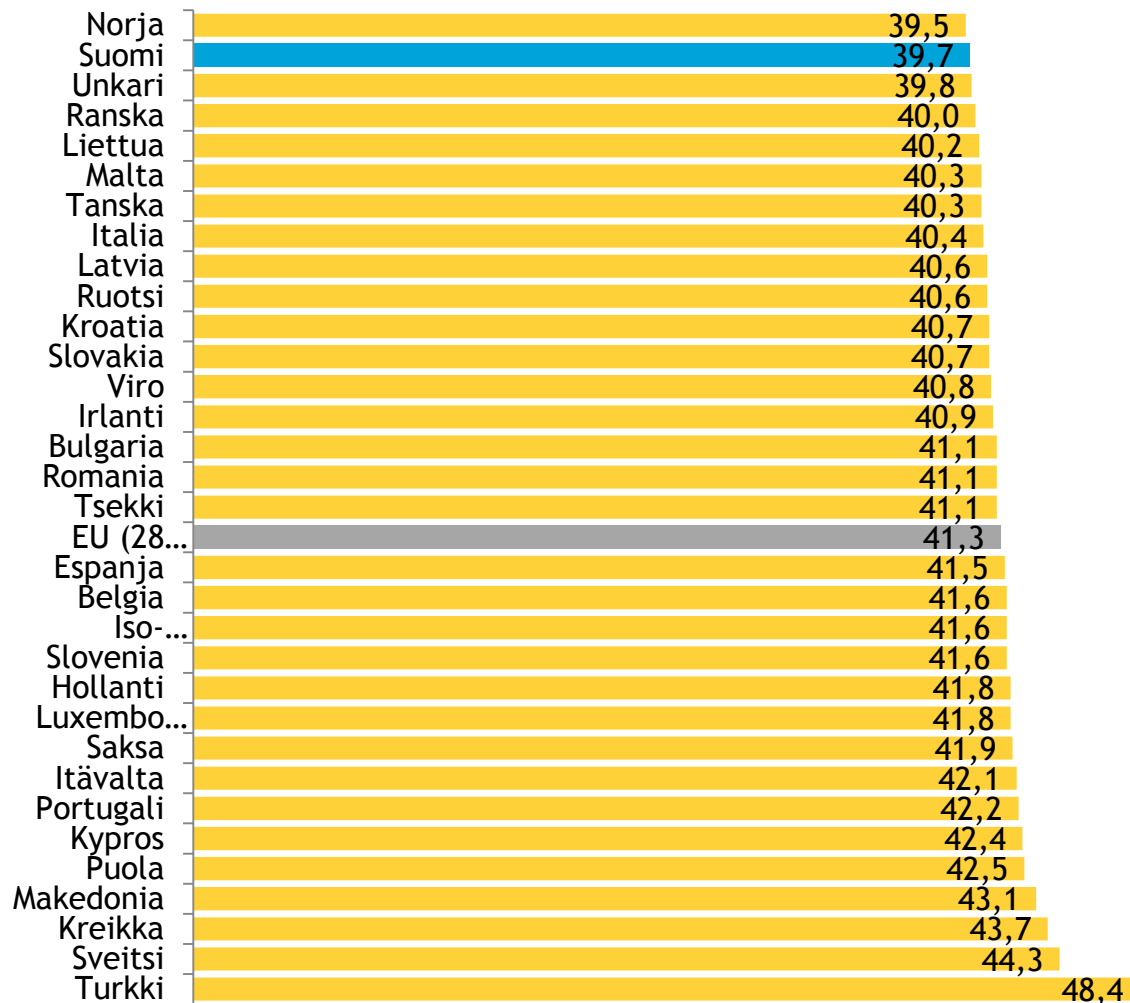
Lähde: Tilastokeskus

Työllisyys ja työtunnit

Lähde: Tilastokeskus

Palkansaajien keskimääräinen tehty viikkotyöaika kokoaikatyössä

- Suomessa kokoaikatyötä tekevien palkansaajien todellinen viikkotyöaika on EU:n lyhin.
- Lähde: Eurostat 2013

Suomalaisten työaika jatkuvasti lyhentynyt

- 5-päiväinen työviikko
- Vuosilomat pidentyneet
- Pekkas-vapaat
- Perhe- ym. vapaat

Työlainsäädäntö muissa maissa

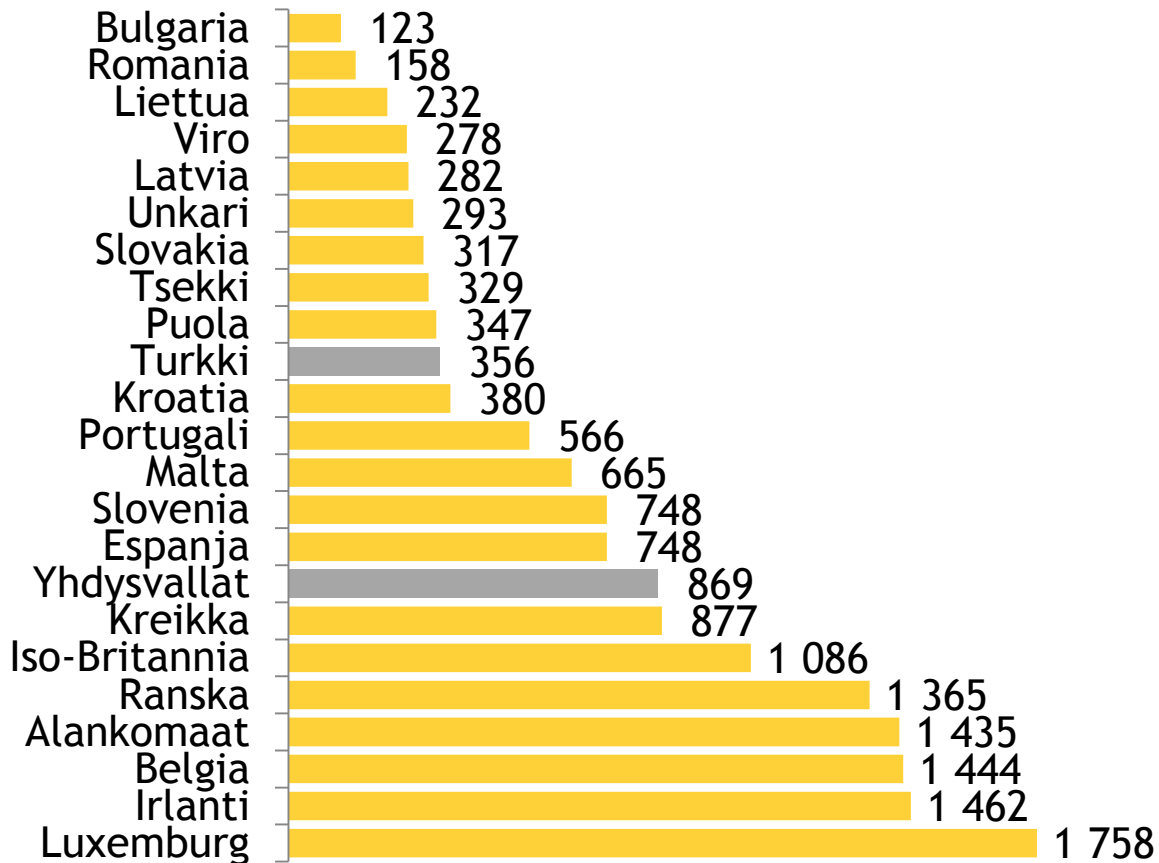

- EU:ssa harvinaista että työehtosopimuksia pitää noudattaa näin laajasti - yleissitovuus on poikkeus
  - Minimipalkka on vallitseva käytäntö Euroopassa
- Työsuhteturvan sääntelyssä paljon vaihtelua
  - Määräaikaisuus väljempää, koeajat pidempiä

Minimipalkat Euroopan Unionissa, Turkissa ja USA:ssa heinäkuussa 2013

Lähde: Eurostat

Työläkien lähtökohdat muuttuneet

- Työlainsäädäntö rakennettiin lähtökohdalle, että työntekijä on alisteisessa asemassa suhteessa vahvaan työnantajaan: tarvitaan erityistä suojaa työntekijälle
- Työnantajat ja palkansaajat ovat muuttuneet
  - Työnantajat entistä pienempiä
  - Palkansaajat koulutetumpia
  - Työnantajan ja työntekijän välillä ei suurta eroa osaamisessa ja taloudellisessa asemassa
- Kilpailijamaissa pärjätään väljemmillä pelisäännöillä

Työehtojärjestelmä kaipaa uudistamista

- Suomen työehtojärjestelmä on ahdas; ei juuri salli työpaikkatasolla poikkeamia
- Perustuu ajatukseen, että kun suositaan heikommin kannattavien yritysten kaatumista, tulee tilaa korkeamman osaamistason hyväpalkkaisille työpaikoille
  - Tämä ei ole toteutunut, vaan pelkän peruskoulutuksen varassa olevat ovat jääneet ilman työtä
- Työehtosopimusten yleissitovuus on olennainen osa nykyistä työehtojärjestelmää

Yleissitovuus, mitä se on?

- Työehtosopimus (TES): työnantajaliiton ja työntekijäliiton sopimus alan työehdoista; velvoittaa kaikkia liittojen jäseninä olevia yrityksiä ja palkansaajia (ns. normaalisitovuus)
- Jos TES julistettu yleissitovaksi, sitä on noudatettava **työnantajaliiton ulkopuolisissakin** kyseisen alan yrityksissä
- Millä yleissitovuutta perustellaan?
  - Turvataan kohtuullisten työehtojen noudattaminen kaikessa palkkatyössä
  - Estetään yritysten välinen kilpailu työehdoilla

210 valtakunnallista työehtosopimusta

163 niistä yleissitovia

- Työrauhavelvoite ei koske yleissitovuuden piirissä olevia yrityksiä: työntekijöillä on oikeus työehtosopimuksen voimassa ollessakin vaatia työtaistelutoimin itselleen parempia työehtoja

Työntekijät TES:sten piirissä 2008 (TEM 2011) (yleissitovuusratkaisujen perusteella)

	palkansaajia	työnantajia
• Normaaლისitovat TES:t	920 000 (73,1%)	n. 20 000
• Yleissitovat TES:t	338 000	n. 70 000
• Ulkopuolella	225 000	
• Yhteensä	1 481 000	

Palkkarakennetilastojen ja yritysrekisteritietojen perusteella taas:

• Normaaლისitovat TES:t	886 000 (66,4%)
• Yleissitovat TES:t	449 000

Työlait - TES - Työsopimus

Työlait

- Työsopimuslaki
- Työaikalaki
- Vuosilomalaki
- YT-laki
- Yhdenvertaisuuslaki
- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä
- Työturvallisuuslaki
- Työterveyshuoltolaki
- Ym. ym

Työehtosopimus

Yksityiskohtaiset määräykset mm.

- Palkan määräytymisestä ja lisistä+korotuksista
- Työajoista
- Poissaoloista
- Lomista
- Työsuhdeturvasta
- Matkustamisesta

Kaupan TES 135 sivua

Teknoliateollisuuden TES
195 sivua

Kenkä- ja nahkateollisuuden
TES 67 sivua

Työsopimus

- Palkka ja muut etuudet
- Työaika
- Mahd. koeaika
- Muut mahd. ehdot

Lähtökohdat muuttuneet - sääntelyn seurattava aikaa

Yleissitovuuden tarve on syytä kyseenalaistaa

- Työnantajan ja -tekijän asema on tasapainossa valtaosassa yrityksiä
- Työlait tarkemmat kuin 40 v. sitten
- Palkan kohtuullisen tason voi varmistaa minimipalkalla

- Yritysten välisen kilpailun estäminen ei voi olla riittävä syy yleissitovuuden säilyttämiselle
- Aloilla, joilla ei yleissitovaa työehtosopimusta, työehdot eivät ole muodostuneet kohtuuttomiksi

Yleissitovuus kyseenalainen myös perusoikeuksien kannalta

- Lainsäätäjä on siirtänyt yritystä velvoittavien normien säätämisen järjestöille, joiden jäseniä yritykset eivät välttämättä ole.
- Lisäksi TES-velvoitteet ovat ankarammat niille yrityksille, jotka noudattavat sitä yleissitovuuden johdosta
  - Eriarvoisuus tulee siitä, että jos TES:ssä on annettu mahdollisuus poiketa TES-määräyksestä yrityskohtaisesti, tämä mahdollisuus ei ole käytettävissä yleissitovuuden piirissä olevassa yrityksessä.

Mitä yleissitovuudesta luopuminen merkitsisi?

- Palkan kohtuullinen taso turvattaisiin säätämällä minimipalkka
- Työlait ja työsopimus määräisivät työn tekemisen ehdot
- Palkantarkistuksista sovittaisiin työpaikoilla

- Työlaeissa olevat TES:lla toisin sovittavissa olevat säännökset olisi muutettava suoraan yritystasolla sovittaviksi
  - Hallinnollisen taakan kevennys yritykselle
- Tuottavuus paranisi, työllisyys paranisi**
- Heikossa työmarkkina-asemassa oleville paremmat mahdollisuudet työllistyä**

Jos kuitenkin yleissitovuus säilyy..

... pitää työehtojärjestelmän sitovuutta joka tapauksessa lieventää siten, että yrityksissä voidaan osapuolten kesken sopia TES:sta poikkeavista työehdoista

- Sopimismahdollisuus sekä työnantajaliittojen jäsenyrityksiin että yleissitovuuden piirissä oleviin yrityksiin

Työsuhdeturva tarvitsee muutosta

- Työsuhdeturva muodostuu lähinnä
  - irtisanomisperusteista
  - koeaikasääntelystä
  - määräaikaisen työsopimuksen sääntelystä
- Palkkaamisen kynnystä voidaan madaltaa lieventämällä ns. yksilöperusteista työsuhdeturvaa; kynnys suhteellisesti korkeampi pienemmissä yrityksissä

YRITTÄJYYS

LUO TYÖTÄ!
